

NOORTESEIRE

NOORTE HUVID JA VÕIMALUSED – KUIDAS NEID ÜHITADA?

8. veebruar 2012, Tallinna Õpetajate Maja

Praxise ja Eesti Noorsootöö Keskuse ühisel mõttehommikul „**Noorte huvid ja võimalused – kuidas neid ühitada?**“ arutleti selle üle, kuidas pakkuda noortele juhendatud vaba aja tegevusi selliselt, et see vastaks noorte ootustele ja huvidele, kuidas kujundada noorte huvisid selliselt, et nad leiaksid tegevusi, mis aitavad neil arendada oma võimeid ja kujuneda täisväärtuslikuks ühiskonna liikmeks. Otsisime vastuseid küsimustele: kas tänapäeval pakutavad noorsootöö tegevused on peegeldavad noort tegelikke huvisid? Milliseid võimalusi saaksime veel noortele pakkuda, et nende huve paremini rahuldada? Kuidas tagada samal ajal ka noorsootöö arendavad ja kasvatuslikud aspektid? Kas me oleme suutnud noorsootöö võimalusi piisavalt rakendada?

Mõttehommikul jagasid oma vaatenurka noorsootöö ekspert Piret Talur, Eesti Noorsootöö Keskuse direktor Edgar Schlümmer ja Eesti Noorteühenduste Liidu esindaja Teele Tõnismann. Ettekannetele järgnes arutelu laudkondades.

Piret Talur mõtestas oma ettekandes noorsootöö mitmetahulisust ja muutlikkust, mis sunnib noortega tegelejaid endalt pidevalt küsima, mis see on, mida oma tööga saavutada tahetakse. Piret võrdles head noorsootööd Pipi Pikksukka spunkiga, mille puhul keegi ei tea, milline ta olema peaks, kuid kui seda kogetakse, siis tuntakse ta ära. Ta tõstas oma ettekandes küsimuse, kas noorsootöö peab noortele pakkuma täiskasvanute lihvitud võimalusi nende kontrollitud keskkonnas või siiski toetama noorte oma aktiivset sekkumist ja tegutsemist, mis võib viia ka ebaõnnestumiseni. Kõik me õpime kogemuste kaudu ja selleks, et end leida, on vaja ka läbikukkumisi. Pireti hinnangul võiks noorsootöö õpetada noort oma noorust ja hiljem kogu elu mõtestatult kasutama.

Edgar Schlümmer andis ülevaate noorsootöö võimalustest rõhutades läbimõeldud strateegilise raamistiku olemasolu, riigi poolt loodud noorsootöötajate tasemehariduse ja täiendkoolituse võimalusi ning investeringuid noorsootöö taristusse. Schlümmer tõdes, et noorsootöö struktuurid Eestis on hästi välja arendatud. Vaatamata sellele on siiski mitmeid ülesandeid, millega tuleb tegeleda. Nii näiteks võiksid kohalikud omavalitsused teha noorsootöö tegevuste pakkumisel rohkem koostööd, mitmekesistada huvitegevusi, tähelepanu nõuab ka noorsootöötajate pädevuste järjepidev arendamine, sealhulgas ka hoiakute muutmine noorsootöö alase ettevalmistuse vajalikkuse osas, edasi on vaja minna ka noorsootöö kvaliteedi järjepideva seire ja hindamise arendamisega ning kindlasti peab kasvama noorte kaasatus ja noorte osaluse suurendamine otsustusprotsessides.

Teele Tõnismann rõhutas oma ettekandes noorteorganisatsioonide rolli noorte eestvedajatena ning noorte endi osaluse olulisust. Ettekandest jäi kõlama noorsootööga tegelejate rollide hägusus, kuidas noorsootöö vormid võivad osutada omavahel konkureerivaks, Teele tõi selle näiteks olukorra, kus õpetajad ootavad häid õpitulemusi koolis, huviringi juhendajad sooviks näha noort oma kunsti- või muud loovandeid arendamas ning noorte kaasamise eest vastutajad meelitavad noort osalema aruteludel, mis sageli leiavad aset just koolitundide või huviringide toimumise ajal. Noorel tuleb ise langetada valik, milline aspekt on temale olulisim, kuid samas vajaks ta siin täiskasvanute tuge ja nõu.

NOORTESEIRE

Ettekannetele järgnenud laudkonnaarutelust tõstatus mitmeid huvitavaid aspekte, millega noorsootöö tegevuste planeerimisel arvestada.

Selleks, et pakkuda noorte huvidele vastavaid võimalusi, tuleb kõigepealt teada saada, mis noort huvitab. Selleks vajab noor mitmekesiseid kogemusi – kui ei tea, ei ole proovinud, siis ei oskagi ju tahta. Kuid on ebareaalne oodata, et noor tuleks ise ja ütleks, mida ta teha tahab. Noored vajavad kogemusi, julgustust, usaldust. Selleks tuleb noortega suhelda, alustada väikestest asjadest. Seega on noorsootöö roll esmajoonel aidata noorel oma huvisid ja soove mõista.

Teisalt ei maksa noortele panna liiga suuri ootusi – et nad teaks täpselt, mida nad tahavad ja oskaks seda ka selgelt välja ütelda. Noorus on enese otsimise aeg. Noored tahavad vahel ka lihtsalt noored olla, mõtlemata sellele, millist tulu sellest tulevikus tõuseb.

Võimalustel on kindlasti oluline roll noorte huvide määramisel. Nii on noorsootöös osalemise võimalused otseses sõltuvuses omavalitsuse suuruse, asukoha ja üldise võimekusega. Seetõttu ei ole tagatud kõigile noortele võrdsed võimalused. Mida väiksem omavalitsus ja mida vähem on noori, seda vähem on võimalusi ja seda keerulisem on noorel leida endale sobiv tegevus ja seda enam peegeldavad osalemise mustrid noorsootöös osalemise võimalusi.

Noorte huvide ja võimaluste kokkuvõimisel on oluline roll noortel endil. Seetõttu ei tohiks alahinnata ka näiteks noortekeskuste nn avatud ruumi rolli, mis annab noortele võimaluse ise valida, millal tulla, millal minna, millega tegeleda. Samuti tuleb siinkohal mängu ka noorte endi vaheline suhtlus, noorelt noorele noorsootöö. Näitavad ju noorsootöö uuringu tulemusedki, kui oluline on sõprade roll noorsootöö tegevustes osalemisel. Seetõttu ei peagi ehk püüdma jõuda iga nooreni, vaid lasta osa tööd ära teha ootel omavahel – aktiivsed noored kutsuvad kaasa oma passiivsemaid sõpru.

Noorsootöö võimaluste pakkumisel tuleb arvestada iga noore individuaalsusega, võimaldada tal leida endale sobivaid noorsootöö vormi. Noorsootöötaja roll on seejuures aidata noorel end leida, end tundma õppida. Tuleb leppida ka sellega, et on noori, kes eelistavadki teadlikult jääda kõrvaltvaatajaks, keda ei kõida ükski juhendatud tegevus, kes ei soovi olla kaasatud ühtegi noorteorganisatsiooni.

Huvitava aspektina kerkis arutelus üles vabatahtlik tegevus kui noorsootöö vorm. Vabatahtlik tegevus noorsootöö vormina vajaks ühelt poolt hoiakute muutust ning teisalt selgemat lahtimõtestamist. Noored küll osalevad aktiivselt vabatahtlikus töös, kuid see ei pruugi olla noorte vaba valik ega peegeldada nende veendumusi vabatahtliku töö väärtustamisel. Pigem peetakse seda siiski sageli halvustavalt „orjatööks“, tasuta tööjooks. Seetõttu on oluline täiskasvanute tugi vabatahtliku töö mõtestamisel, selle väärtuste esiletõstmisel, näidata noortele, et vabatahtlik töö võib olla väga hea võimalus omandada uusi kogemusi, saada uusi sõpru ja tuttavaid, osaleda aktiivselt endale meelepärase elukeskkonna kujundamisel vms.

NOORTESEIRE

Aktiivset diskussiooni tekitaks mitteosalevate noorte kaasamine. Leiti, et mitteosalemine võib tähendada väga erinevaid tahke. Ka näiteks vanemate sunnil muusikakoolis käivat noort, kellele tegelikult pillimäng üldse ei meeldi, võib pidada mitteosalevaks nooreks. Samas kui noor, kes näiteks kogu oma vaba aja veedab ilukirjanduse lugemisega, kas teda oleks oluline selle asemel kaasata noorsootöö tegevustesse? Seega tuleb ka mitteosalevatele noortele läheneda individuaalselt. Oluline on aru saada, miks noored noorsootööst kõrvale jäävad ja kus ja millega nad selle asemel tegelevad. Mobiilsel noorsootööl on seejuures tähtis osa pakkuda noorsootöö tegevusi kohtades, kus mitteosalevad noored oma aega veedavad – kaubanduskeskustes, tänaval jne.

Mõttehommiku lõpus jäi kõlama mõte, et iga noortega töötav inimene peaks enda jaoks lahti mõtestama, mis on tema tegevuse eesmärk, mida ta saavutada soovib, kas tema püüdlused on suunatud noorte kasvatamisele ja arendamisele, noor ise oleks passiivne subjekt või peaks need olema suunatud noorte arengu ja kasvamise toetamisele, noorte abistamisele, kus noor ise omandab kogemusi ja langetab valikuid. Viimasel juhul ongi tagatud, et noor leiab oma huvid ja nendega tegelemise võimalused.

NOORTESEIREST

2010.a. ellu kutsutud noorteseire on loodud eesmärgiga arendada teadmuspõhist noortepoliitikat Eestis. Noorteseire rajaneb põhimõttele, et noorsootöötajad, noorsootöö korraldajad ja teiste valdkondade esindajad peavad tundma noorte vajadusi ja ootusi ning tuginema otsuste tegemisel teadmistele noorte eluolust. Noorteseire raames kogutakse ja esitatakse noorte eluolu muutusi kajastavaid indikaatoreid, viiakse läbi noorte eluolu puudutavaid uuringuid ja analüüse, antakse välja Noorteseire aastaraamatut. Vaata lähemalt noorteseirest: www.noorteseire.ee

Noorteseire mõttehommik on [Praxise mõttehommikute](#) formaati järgiv vabas vormis arutelu valdkondlike ekspertide, poliitikakujundajate, huvirühmade esindajate osalusel, mille käigus otsitakse lahendusi ühe noorte elu ja noorsootööd puudutava probleemide kompleksi lahendamiseks. Iga mõttehommiku kohta valmib kokkuvõtte arutelu peamistest tulemustest, mida levitatakse nii osalejate kui laiema avalikkuse hulgas.

Noorteseire süsteemi arendamise ja rakendamise seotud tegevusi rahastatakse Euroopa Liidu struktuurifondidest ja riikliku struktuuritoetuse vahenditest Eesti noorsootöö Keskuse eelarve kaudu „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuste seaduse“ ja programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ alusel.